

Fai mai ha'o lau...

KO E SILAPA 'A NU'U SILÁ (THE NEW ZEALAND CURRICULUM)

Fai mai ha'o lau ki he Ngaahi Lēsoni 'i he Lēvolo 2 mo e 3 'o e NCEA

'Oku anga fēfē hano 'oatu ha'á ku fakakaukau?

Ngāue'aki 'a e savea ki he kumi fakakaukau ke fai mai ai ha'o lau

<https://ncea.education.govt.nz/have-your-say>

Fakahā mai 'a e me'a 'okú ke fakakaukau ki aí felāve'i mo e ngaahi lēsoni 'i he Lēvolo 2 mo e 3 'o e NCEA 'o a'u ki he 'aho 13 'Aokosi 2021. 'Oku 'ikai ko e lisi aofangatukú 'eni ia, pea 'oku mau talitali lelei ha ngaahi fakakaukau meí he feitu'u 'o e akó, fānau akó, honau ngaahi fāmilí, pea mo e komiunitī fakakatoa.

Ko e hā 'a e 'uhinga 'oku fakafo'ou ai 'a e ngaahi lēsoni?

'Oku mau faka'amu ke kamata'i ha ngaahi faingamālie fo'ou ma'á e kau akó ke fakaloloto ange ai 'a 'enau akó pea mo nau foua ai ha halanga fakaako pau (specialise) ange hili 'a 'enau fakakakato 'a hono fakava'e 'o 'enau akó (foundational learning) 'i he Lēvolo 1. Ko 'emau taumu'á ke 'aonga atu 'a e ngaahi lēsoni ki he taumu'a 'oku ako'i ai kinautolú, ma'á e kau ako 'o e senituli 21, 'o hā mei ai 'a e ngaahi fakalalalaka kuo hoko 'i he akó pea mo e māmani 'o e ngāué, pea ke fakamahu'inga'i ai 'a e te ao Māori (māmani 'o e kakai Maulí) pea mo e mātauranga Māori ('ilo 'a e kakai Maulí).

Ko e hā ha lelei 'e ma'u mei hono 'oatu 'a 'eku fakakaukau?

'E tokoni mai 'a ho'o fakakaukau kiate kimautilu ke fakapapau'i ai pe 'oku 'i ai ha ngaahi tafa'aki 'o e ngaahi lēsoni 'oku fokotu'u atu ki he Lēvolo 2 mo e 3 'e toe fiema'u ki ai ha tokanga lahi ange.

'E aofangatuku fakakū 'a e ngaahi lēsoni?

Te mau aofangatuku 'a e ngaahi lēsoni ki he Lēvolo 2 mo e 3 'o e NCEA 'i he konga kimui 'o e ta'u ní.

'E ako'i fakakū 'a e ngaahi lēsoni 'i he ngaahi 'apiako?

'I he taimi 'e fai ai 'a e felotoi 'e hoko atu 'o ako'i 'a e ngaahi lēsoni, 'e toe fakahoko ha ngāue lahi ange ke fakapapau'i 'a e vaha'a taimi 'e fa'u ai 'a e lēsoni takitaha. 'Oku mau ngāue atu ke hoko 'a e konga lahi taha 'o e ngaahi liliu ki he ngaahi lēsoni, ke ako'i 'i he ngaahi 'apiako 'i he 2024 (Lēvolo 2) pea mo e 2025 (Lēvolo 3). 'E 'i ai ha ngaahi lēsoni fo'ou ia 'e ní'hi 'e toe lōloa ange 'a e vaha'a taimi ia 'e fakahoko ai honau fa'ufa'ú.

Ko e hā 'a e ngaahi liliu 'oku fokotu'u mai?

Tafa'aki Fakaakó...	'Oku fokotu'u atu 'a e ngaahi liliu tefito ko 'enī ki he ngaahi lēsoni...
Lea Faka-Pilitāniá	'Ikai ha liliu.
Ngaahi Lēsoni 'Aatí (The Arts)	<ul style="list-style-type: none"> » Fa'u ha ongo lēsoni 'e ua ki he Mūsiká ko e Music Creation (Fakatu'ungafasí) mo e Music Representation (Fatu Ta'angá). » Fakataha'i 'a e ngaahi lēsoni Painting (Tā Valivalí), Printmaking (Tā Tisainí), mo e Sculpture (Tā Tongitongí) ke hoko ko e fo'i lēsoni pē 'e taha ko e Visual Arts ke fakafaingofua ange ai ki he kau akó ke nau vakavakai'i ha ngaahi founga 'o e 'aatí 'oku lava ke mamata'i 'i he ngaahi mītia kehekehe. » Fakalahi atu 'a e lēsoni Photography (Faitā) ke fakakau lōua ki ai 'a e 'īmisi tu'uma'ú (static image) mo e 'īmisi 'oku ngaué (moving image). » Kamata'i ha ngaahi lēsoni fo'ou 'e tolu: Mau Rākau (Faiva 'aki ha Va'akau pe Me'atau), Raranga (Lālanga), mo e Whakairo (Tā Tongitongi).
Health and Physical Education (Ako ki he Mo'uí mo e Fakamālohisińó)	<ul style="list-style-type: none"> » Toe fakafo'ou 'a e lēsoni Home Economics ('Ekonōmika 'o e Tauhi 'Apí) 'o ui ko e Food and Nutrition (Me'atokoní mo e Ivi Fakame'atokoní). » Ako'i 'a e Outdoor Education (Ako 'i Tu'á) ko ha fo'i lēsoni makehe pē 'iate ia. » Kamata'i 'a e Whaiora (Tu'unga Lelei 'a e Mo'uí) ko ha lēsoni fo'ou ia.
Ako ki he Ngaahi Leá	<ul style="list-style-type: none"> » Kamata'i ha ongo lēsoni fo'ou 'e ua: Comparative Language (Fakahoa 'o ha Ongō/Ngaahi Lea) pea mo e English as a Second Language (Lea Faka-Pilitāniá ko ha Lea ia Hono Ua pe ESOL).
Mathematics and Statistics (Fiká mo e Sitetisitiká)	<ul style="list-style-type: none"> » Fakamāvahevahe'i 'a e Mathematics mo e Statistics ki ha ongo lēsoni 'e ua me'i he Lēvolo 2 kae 'ikai 'i he'ene toki a'u ki he Lēvolo 3. » Kamata'i ha lēsoni Applied Mathematics (Ngāue'aki 'o e Fiká ki he Ngaahi Tafa'aki 'Ilo Kehekehe) fo'ou 'i he Lēvolo 3 ke ne kāpui ai 'a e linear programming (Mōtolo Fakafika 'o ha ngaahi palopalema), networks (fa'u kalafi fakafika), synthetic languages (ngaahi lea tu'u lōlahi), logic (faka'uhinga) etc.
Saienisi	<ul style="list-style-type: none"> » Kamata'i ha lēsoni Saienisi fakalūkufua (general Science) 'i he ongo Lēvolo 2 mo e 3.
Social sciences (Ngaahi saienisi 'o e Nofo Sōsialé)	<ul style="list-style-type: none"> » Fa'u ha lēsoni Agribusiness (Ako ki he Pisinisi 'o e Ngoué) ko ha lēsoni kehe ia me'i he Business Studies (Ako ki he Pisinisi). » Fakafo'ou 'a e Social Studies ('o ui ko e People and Societies) pea mo e Education for Sustainability ('o ui ko e Environment and Societies) ke fakaai ha halanga ako toe mahino ange ki he ngaahi lēsoni 'i he tafa'aki humanities (ako ki he ngaahi 'ulungāanga 'o e fa'ahinga 'o e tangatá). » Kamata'i ha ngaahi lēsoni fo'ou 'e tolu: Māori Studies, Pacific Studies, mo e Tourism (Takimamatá).
Tekinolosía	<ul style="list-style-type: none"> » Fa'u ha ngaahi lēsoni 'e nima 'o fakatatau ki he 'Technological Areas' (Ngaahi Tafa'aki 'o e Tekinolosía) 'oku hā 'i he Technology Curriculum (Silapa Tekinolosia) na'e liliú (2017). » Fakamavaeua'i 'a e Digital Technologies ki ha ongo lēsoni 'e ua: <ul style="list-style-type: none"> • Designing and Developing Digital Outcomes mo e • Computational Thinking (ongo hingoa fakaangaanga pē) » Fakamavaeua'i 'a e Materials and Processing Technology ki ha ongo lēsoni 'e ua: <ul style="list-style-type: none"> • Materials Technology mo e • Processing Technology (ongo hingoa fakaangaanga pē) » Kei tu'uma'u pē 'a e lēsoni Design and Visual Communication